

Ujházy László. Forrás: Gramofon – archív

 Bércesi Barbara

Búcsú Ujházy Lászlótól

2019. november 8-án elhunyt Ujházy László zenész, hangmérnök, tanár, a Gramofon állandó munkatársa, a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjének birtokosa. Bár Tanár úr a 83. életévében volt, az utolsó napokig lelkiismeretesen, teljes elkötelezettséggel folytatta munkáit. Tanított, cikket írt, és rádióműsorban szerepelt. Mindenkit váratlanul ért a halála.

Ujházy tanár úr 1937. július 31-én született Budapesten, neves felmenőkkel, köztük az 1850-ben az Iowa állambeli New Budát alapító Ujházy Lászlóval is büszkélkedő polgári családba. Szinte egy időben végezte zeneművészeti tanulmányait, a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában klarinét szakon, illetve villamosmérnöki stúdiumait a Budapesti Műszaki Egyetemen. Érdeklődése mindvégig megmaradt mindkét terület, a művészetek és a műszaki tudományok iránt is. Hangmérnökként rendkívül érzékeny volt a felvételek művészi értékeinek mind teljesebb kiemelésére, tanárként pedig művészeti iskolákban igyekezett felhívni rá a művészpálcák figyelmét, mennyire fontos az igényes, értő hangtechnikai megoldások alkalmazása, hogy minél magasabb színvonalú hangfelvételek születhessenek.

Korán kezdett zongorázni, gimnazistaként szalonzenekarokban játszott, mégis a fafúvós hangszereknél kötött ki. Czidra László blockflöteművésszel, illetve Virág László művészeti vezetővel alapították meg a Camerata Hungarica régizenei együttest, amellyel több emlékezetes lemezfelvételt készítettek, turnéikon bejárták a világot, és egyfajta zenei nagykövetként mutatták be a magyarországi reneszánsz zene értékeit.

Rendkívül fiatalon, 23 évesen került a Magyar Rádióhoz egy rövid televíziós kitérőt követően, de hamar egyértelművé vált számára, hogy a képpel szemben a hangra szeretné figyelmét fordítani – bár mindig hangsúlyozta, milyen lényeges e kettő egymásra hatása, amelyet a televízió, a film és a zenés színház esetében is rengeteg példával illusztrált előadásain. Már 1962-ben együtt dolgozhatott a 6-os stúdióban Ruitner Sándor zenei rendezővel, aki később felkérte egy *Bánk Bán*-felvétel elkészítésére Simándy Józseffel, Melis Györggyel, Moldován Stefániával és másokkal. Ez a legendás operafelvétel még monóban készült, de csakhamar megbízták a Rádió sztereó csoportjának irányításával, a hangfelvétel-technikai munka megszervezésével. Az ő és fiatal kollégáinak munkája nyomán indulhatott be a Magyar Rádió kísérleti sztereó adása, amelyből később a Bartók Rádió lett. Nevéhez fűződnek az első magyarországi sokcsatornás felvételek is, az általa készített Peer Gynt-hangjátékot, amelyben Sinkovits Imre, Sinkó László, Gobbi Hilda és Major Tamás játszották a főbb szerepeket, a Párizsi Hangfesztiválon az első kvadrofón hangjátékként ismerték el. 2001-ig a Rádió műszaki igazgatóhelyetteseként dolgozott, s csak azért nem vállalta el az igazgatói szerepkört, hogy a művészi munka közelében maradhasson. Másodállásban a Budapesti Elektroakusztikai Gyárban keverőpultokat, kvadrofón rendszereket tervezett.

Nyíltan beszélt csalódottságáról, amikor egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a Magyar Rádió kulturális értékeremtő és értékmentő munkája egyre inkább háttérbe szorult a

rendszerátvitelt követően. Fájlalta, hogy a Rádió leépítésével, egykori szerkezetének átalakításával megszűnt Magyarország hangtechnikai bázisa, az intézmény kikerült az európai hangtechnikai vérkeringésből, eltűntek a hangjátékok, az operafelvételek. Ezzel együtt továbbra is megtalálta azokat a területeket, ahol meggyőződése szerint folytathatta az őt kiteljesítő munkát, az újabb generációk művelését.

Valójában egész életében elkísérte őt a tanítás. Már fiatal korában különórákat adott matematikából, fizikából, szolfézsából, összhangzattanból, intézményes formában pedig 1992-től oktatott, mégpedig hangkultúrát a Szent István Király Zeneművészeti Szakközépiskolában – a Gramofon Klasszikus és Jazz kiadója által megjelentetett *A hangfelvétel dicsérete* című könyve szolgált az általa vezetett szak tankönyveként. Tanított még a Műegyetemen, a Kandó Kálmán Műszaki Főiskolán, az ELTE-n és a Színház- és Filmművészeti Egyetemen – utóbbiban szintén haláláig oktatott. Büszke volt rá, hogy egykori tanítványai közül volt olyan, aki a Müpában helyezkedett el, többeknek saját stúdiója lett, valaki magánrádiót vezet.

A Gramofonnak 2003-tól volt állandó szerzője, ő volt a Gramofon-Hang rovat szerkesztője, végül a lap főmunkatársa. Mintegy 70 nagyobb terjedelmű tanulmánya látott napvilágot a hangkultúra, hangfelvétel-esztétika témakörében, de megemlékezett a Magyar Rádió történetének jeles évfordulóiról is.

A Rádióval való kapcsolata nem szűnt meg nyugdíjba vonulásával. A *Kritikus füllel* című, heti rendszerességgel jelentkező műsorban egy-egy kiválasztott CD-t hangtechnikai szempontból vett górcső alá, s természetesen mindig azt vizsgálta, milyen módon szolgálják a felvétel hangtechnikai megoldásai a művészi összértéket. (Kritikusként is mindig igyekezett a fellelhető pozitívumokat megnevezni, ahogy tanárként is a gyerekek ösztönzésében hitt, nem csoda, hogy közkedvelt volt körükben.) Egyik utolsó, november 13-án adásba került *Kritikus füllel*-felvételét már csak telefonon tudta vállalni. Megrendítő volt a műsort hallgatni annak tudatában, hogy Tanár úr már nincs köztünk.

Rendkívül tapasztalt és nagyra becsült szakember, olvasott, tájékozott értelmiségi volt, aki óriási gyakorlati és elméleti tudása ellenére nem zárta magát elefántcsonttoronyba. Idős korára is megőrizte a gyermeki énjét (kedves vasúti terepasztala ott állt az ebédlőben), humorát. A teljes élethez hozzá tartozott számára a család szeretete, és éppolyan műgonddal ápolta a rákospalotai családi ház kertjét, ahogy hangmérnöki, tanári és szakírói munkáját végezte. Elhivatottságára jellemző, hogy számítógépén még legalább másfél évadra szánt cikk maradt – mindezeket a *Gramofon* következő számaiban olvashatják a hangkultúra kedvelői, Ujházy László tisztelői.